

ספר - הזכרון לקהלת אוסטרוב-מזוביץק

החלק העברי נערך על-ידי אבא גורדין
החלק באידית נערך על-ידי מ. גלברט
היוזם, המוציא לפועל והעורך האחראי אריה מרגלית

הוצאת

ארגון עולי אוסטרוב-מזוביץק בישראל
אסטרטווער לאנדסמאנשאפט אין אמעריקע

תש"ך • תל-אביב • 1960

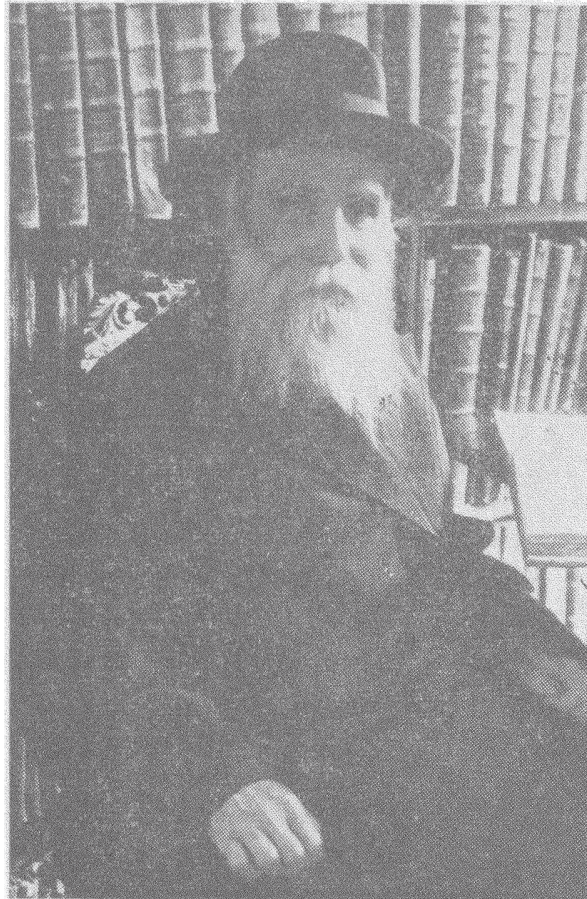

הרב רבי יעקב דוד ברבי יוסף קאליש ז"ל מאמשינוב

נולד באוסטרובה. החסידים הראשונים אמרו עליו, כי דמות דיוקנו דומה לזו של סבו רבי יעקב דוד הראשון, שעל שמו נקרא הוא. לקח תורה מאביו ומגדולי הלמדנים שבאוסטרובה, הצטיין בלימוד ההוראה ובהיותו צעיר זכר את כל הש"ע או"ח בעל פה. בגיל שבע עשרה נשא לאשה את בתו של רבי שלמה יוסקוביץ, חתנו של האדמו"ר ר' אברהם מרדכי אלתר מגור. מספר שנים אכל מזונות בגור, באותו פרק זמן למד שיעור בעיון, בכל יום לפנות בוקר, אצל חותן זקנו האדמו"ר מגור. התחבב מאוד על חסידי גור, הידועים בשמרנותם ובאדיקותם לשושלתם הגורית. בהתנהגותו הקדושה ובענוותנותו היוצאת מן הכלל עורר את תשומת לב באי חצרו של הרבי מגור. אף האדמו"ר מגור בעצמו התרשם מאוד מצורתו האצילית ומחננו הטבעי, ולא פעם שיבח אותו בפני בניו וחסידיו. תקופה מסויימת התגורר בוורשה בבית חותנו ולמד בבית החסידים דאמשינוב. כשיצא שמו לגדול בתורה ומורה הוראה, נבחר לאב"ד בעיר זירדוב הסמוכה לוורשה. אם כי צעיר לימים היה, ניהל את רבנותו כזקן ורגיל, וכל צרכי הקהילה נחתכו על פיו. אין לשער את גודל המסירות של אנשי זירדוב ללא יוצא מהכלל אליו. צורתו היפה ופאותיו השחורות והמסולסלות, שיוו לו הוד ממלכתי. בשנת תרצ"ו, אחרי פטירת אביו רבי יוסף, הושב על כסאו כממלא מקומו. כל חסידי אביו דבקו בו באהבה ובנאמנות. בהתנהגותו האדמו"רית הלך בשיטת אביו, קירב כל איש יהודי והתעניין במצבו של כל איש. קהילת אמשינוב ביקשה ממנו שיעבור לעירם לשמש כממלא מקום אביו ברבנות, אולם קהילת זירדוב לא ויתרה עליו. אחרי דין ודברים באו לכלל פשרה, כי יכהן כאב"ד בשתי הקהילות גם יחד. ליום הילולא של אביו נתאספו מאות חסידי אמשינוב בוורשה. בהזדמנות זו סקר את חסידיה, ערך שולחן ואמר תורה. אמירת „תורה" בשבתות הזכירו לחסידי אמשינוב את הימים הטובים בהם התבשמו מנועם אימרותיו של אביו זצ"ל והתנחמו בבנו הגדול, שהוכן כראוי לשבת על כסא אביו.

עם פרוץ מלחמת העולם השנייה נאלץ לעזוב את זירדוב. קרוב לשנתיים התחבא במקומות שונים בוורשה. מחבואו האחרון היה בעליית גג, שם חלה במחלת הטיפוס. מאמצי הרופאים עלו בתוהו. באחד מהדשי הזורף שנת תש"ב נפח את נשמתו בוורשה הדוויה.

הובא לקבורה באוהל זקנו, רבי מנחם, על יד קבר אביו, רבי יוסף. זוגתו הרבנית וארבעת ילדיו הישמדו על ידי הנאצים.

הרב ר' אברהם יוסף צינוביץ ז"ל

אישיות דגולה היה הרב צינוביץ, שישב על כסא ההוראה במשך עשרים שנה באוסטרוב ואחרי כן בלומז'ה במשך שלושים וחמש שנה רצופות. הרב צינוביץ נולד בזמברוב, לאביו הרב והתלמיד חכם ר' חיים צבי שהיה יושב יום ולילה ועוסק בתורה ואשתו עסקה במסחר המניפקטורה — לפרנס את ביתה. אביו היה נוהג כל יום לעמוד כמה שעות בתפילה עטור טלית ותפילין ואחרי כן להוריד מאחד הסדקים שבתקרה חתיכת חרס ולשים על עיניו — כדי לזכור במוות ולחזור בכל יום בתשובה שלמה.

היה צם הפסקות וסועד לבו כל יום, רק לאחר תפילת מנחה. מארבעת בניו היה ר' אברהם יוסף המוכשר מכולם ועוד בימי נעוריו יצא שמו בכל הסביבה. צעיר לימים נמנה מורה הוראה באוסטרוב, שם כיהן כעשרים שנה עד אשר לוקח אחר כבוד ללומז'ה ושם ישב על כסא ההוראה במשך שלושים וחמש שנה רצופות.

דאס אמשינאווער שטיבל

דאס אמשינאווער שטיבל איז געווען אויף קאמאראווער גאס, דאָרט האָבן געדאוונט בערך 5 מנינים חסידים. דאָס שטיבל האָט געהאַט אַ שענעם מגרש זומער איז געווען אַנגענומען צו ליגן אויפן גראַז און שמועסן פון פאַרשידענע ענינים. אין אַ הייסן טאָג פאַרנאָכט נאָך מנחה איז זיך דער עולם געמיטלעך געזעסן אויף די באַנק אין הויף און געשמועסט.

דאָס קליינוואַרג האָט זיך דערווייל געשפּילט, געלאָפּן און געשטופּט אַזוי ווי אויף אַ מגרש משחקים. עס זענען שוין געווען אַ זעלכע יידן וואָס האָבן געהאַט די פעיקייט און דעם טאַלאַנט צו דערציילן שיינע מעשיות, און אַרום דעם דערציילער האָט אַ קופּקעלע יידן צוגעלייגט קאַפּ, אַזוי איז אויך געווען פרייטיק צונאָכט, בעת דער הפסקה פון מנחה ביז קבלת שבת, פלעגן יינגלעך אַרומשטיפּן אויף דעם הויף, שפּילן אין אַלע מיני שפּילערייען ווי „יאָגערלאַך“, „בעהאַלטעניש“ א. א.

פון שטיבל האָבן זיך געהערט שיינע ניגונים פון שיר השירים וואָס מען האָט געזאָגט בין מנחה לקבלת שבת, ביז מען האָט געהערט אַ קלאַפּ אין שולחן — אַ סימן אַז מען הויבט אָן קבלת שבת לכו נרננה. אַלע פון הויף זענען אַריין אין שטיבל דאוונען. די פּאָטערס וואָס האָבן געזען אַז זייערע קינדער זענען נאָך נישטאָ אין שטיבל און זיי שפּילן זיך נאָך אויפן הויף, האָבן געשריגן און זיי גערופן אין שטיבל דאוונען. לכה דודי ניגון האָבן אַלע מיטגעזונגען, גרויס און קליין זענען פאַרוואַנדלט געוואָרן

פּראָגרעסיווע בחורים אין אמשינאווער שטיבל
שטייען פון רעכטס: יעקב אריה טרייסטער, בנימין מאסלא, הענאך זאטארסקי, י. ד. פטאקוס.
זיצן: יצחק אבראמטשיק, לייבל מרגלית, אין פיניע קאטשקאוויטש.
אין אַ מקהלה. נאָכן דאוונען האָט איינער דעם צווייטן פריילעך באַגריסט מיט אַ „גוט שבת“. עס איז כדאי צו דערמאָנען אַז עס פלעגן קומען אורחים, אַרעמע לייט, און אַלע זענען פאַרזאָרגט געוואָרן ווי צו עסן שבת.
דאָס אַלעס איז חרוב געוואָרן דורך די נאַציס ימ"ש.
מתת' רוזן